

מאת הגאון החסיד, פרסק דורנו בעל מנחת יצחק שלישי
הרב וגאב"ד פעה"ק ירושלים ת"ו
בענין טבילת כלים ביד החנוני

(סימן תקצ"א) ירושלים עה"ק ת"ו יום א' אמור תשמ"א לפ"ק.
א"כ האברך כמשמעו וכמדרשו הרב החו"ב מופלג בתורה וראה בנש"ג וכו'
כש"ת מוה"ר שלמה געשטטנר שליט"א פעה"ק ת"ו.
אחד"ש את יקרתו בחד"ת שאלת חכם הגיעני להעיר על דבר הכתוב בספר
טבילת כלים להרב צבי כהן מב"ב שהביא שם (בפרק ח' הערה ז' עמוד
קס"ד) דבעלי חניות (אפילו יהודים) המוכרים כלי גויים לא יטבולום אלא לאחר
שקנאום הלקוחות, וכתב בהערה שם דזה מקרי כלי סחורה ולא כלי סעודה, וא"כ
אינם חייבים בטבילה — וממילא לא תועיל לו טבילה, ושוב ביאר דין זה (בפרק
ג' סעי' ט"ו) דהקונה יצטרך להטבילם שנית, אף אם גטבלו קודם ע"י המוכר,
וציין הרב הנ"ל, ששמע כן ממני שלא תועיל טבילה, וכן שמע מהגר"ש וואזנר
שליט"א.

וע"ז העיר דלא הבין אמאי לא יועיל טבילה זו, דהטבילה הוי חובת כלי לפי
שיצא מטומאת גוי ונכנס לקדושת ישראל, ואצל הסוחר כבר יצאו מטומאת
עכו"ם, רק הסוחר עדיין לא נתחייב בטבילתם, משום שקנאום לסחורה, מ"מ הכלי
בר הכי להכשירה מטומאה דזה דין בכלי, והועיל הטבילה גם לגבי הקונה עכת"ד.
הנה בעיקרון של הדברים, דהמוכר לא יטבולום עד אחר שקנאום הלקוחות, יש
גם משום הברכה, דכשיטבולום המוכר א"א לברך דעדיין לא נתחייב
בטבילה, ובנוגע לדיעבד, דצריך הקונה להטבילם עוד הפעם בלי ברכה, מוכח כן
מדברי הטו"ז והחת"ס, דאף אם בדברי הטו"ז אין הכרח כ"כ, אבל בהחת"ס מפורש
כן, דהנה הטו"ז (יו"ד סי' ק"כ סק"י) כתב דהשואל כלי מישראל תחנוני לצורך
סעודה יטבולו בלא ברכה, אלא דיש להחנוני להודיע זה למי שיקנה ממנו אח"כ
שלא יטבולו שנית בברכה עכ"ל, ומוכח מדבריו דאף שכבר טבל השואל הראשון
הכל מספק, מ"מ צריך הקונה אח"כ לסעודה לטבולו עו"ה רק בלא ברכה, משום
דאולי כבר נתחייב בטבילה ביד הראשון, ולכן לא יברך, אבל טבילה מיתהא בעי,
אכן יש לטעון דאין כוונת הטו"ז לומר דהשני חייב לטבול, אך אם יטבול מה
איכפת לו, ורק יש לחוש לחשש ברכה לבטלה, דאולי כבר נפטר מטבילה ע"י
טבילה הא', לכן צריך להזהירו שאם יטבול לא יברך, אבל י"ל דאין חיוב לטבול.

אבל בחי' החת"ס שם (ס"ק ז') העתיק דברי הטו"ז בלשון חיוב, וז"ל וכתב עוד
שהחנוני יודיע להקונים ממנו אח"כ אותן הכלים שהשאלם כבר, שייטבולום
הקונים בלא ברכה ע"ש בטו"ז עכ"ל, הרי כתב בלשון חיוב, שייטבילום רק, בלא
ברכה, והחת"ס שם כתב להעיר, על מש"כ הטו"ז בלא ברכה, די"ל דאף צריכים
לברך, וז"ל ולפע"ד צ"ע קצת לפי מש"כ הפר"ח דלהכי אין מברכין על משכנתא
דסעי' שאח"ז, משום שאין אנו יודעים אם הכלי מתחייב כלל בטבילה, משא"כ ספק
קרא ק"ש גברא בר חיובא וכו', ע"כ יקרא שם עם ברכותי ע"ש בפר"ח בפנים,
וא"כ הא כלי בר חיובא הוא, ולא ידענא אם הי' טבילה ראשונה כהוגן או לא,
וי"ל כמי שקרא ק"ש, ומסופק אי קרא כדינו או לא שצריך לחזור ולקדות
בברכותי

בברכותי לפי סברא הנ"ל, דמה לי אי לא קרא כלל, או קרא שלא כדינו, וא"כ ה"נ כיון שהספק שהטבילה ראשונה לא היתה כדינה, א"כ יש לטבול בברכה, מ"מ למעשה לבי מהסס בזה, ע"כ טוב יותר שאם ישאיל כלים לחבירו יתנם במתנה ע"מ להחזיר ואז יטבילם השואל בברכה, והקונה לא יטבילם כלל, או כשמחזירים לו השואל יתנם לגוי במתנה בהערמה כמו בס"י זה, וכיקחם ממנו יהי מחויבים מה"ת בטבילה עם ברכה כנ"ל עכ"ל.

הרי עד כמה פשיטא לי' להתח"ס, דאף אם כבר הי' ספק בטבילת הא', דהקונה הב' לסעודה צריך לטבול עו"ה ומסופק רק לענין ברכה, וכדי לצאת מן הספק ברכה בטבילה ישכיל לעשות כעצתו הנ"ל, אבל על הצריך טבילה עוד הפעם לא מסתפק לי' כלל דבודאי צריך כנ"ל, וא"כ מכ"ש היכא דבודאי ל"ה חיוב טבילה על הא' כנ"ל. ומידי עיוני בזה ראיתי שגם בתשו' שו"מ (מהדורא שתיטאי סי' נ"א) העתיק את דברי הטו"ז הנ"ל בלשון חיובי, במש"כ במה שאירע לו כאשר עשה סעודה לחינוך הבית, שלח לחנות יהודי מוכר זכוכית להשאיל לו כלים לצורך סעודה, ונפל בדעתו מה לעשות בטבילה, אם יטביל אותם עכ"פ בלא ברכה, ואח"כ יחזירם לחנות יש לחוש שימכרם לישראל ויטבילנו שנית בברכה, ונזכרתי שכבר נזכר הדין בטו"ז סי' ק"כ סק"י, דיש לטובלו בלי ברכה אלא דיש להודיע לקונה שיטבילנו בלא ברכה ע"ש עכ"ל, הרי דלמד הפי' בדברי הטו"ז באופן חיובי דיש לטובלו — ורק — בלא ברכה כנ"ל.

אמנם צ"ע מה שנתקשה השו"מ אח"כ מטעם שקשה הדבר לקונה, באמרו שכבר נשתמש בהם, וגם איך יכיר החנוני אותן הכלים שכבר נשתמש בהם, לכן נכנס בדוחקא לומר דמותר לערב הכלים באחרים, באופן שלא יכירם אח"כ, מטעם ספיקא דרבנן למ"ד דטבילת כלים רק דרבנן, וביטול ברוב, ויש ג"כ ספק דלמא ימכרם לנכרי עיי"ש, (ומה דכתב למ"ד דטבילת כלים דרבנן, יל"ע לפי מה שהתחיל דשלח למוכר זכוכית נראה דמיירי בכלי זכוכית דל"ה רק דרבנן להרבה פוסקים, משא"כ בכלי מתכת דהוי דאו' להרבה פוסקים), וחידוש שלא כתב עצת החת"ס הנ"ל, דיתנם לגוי במתנה בהערמה, ויהי מחויב בטבילה בברכה כנ"ל, ואם נאמר דשייך בזה ענין אונאה, א"כ מה מהני מה שערבם עם כלים אחרים.

יצחק יעקב ווייס רב ואב"ד פעה"ק ת"ו

[הוא הגאון האדיר המפורסם בחבוריו היקרים שו"ת מנחת יצחק ז' חלקים]

דעת ברורה של מרן החזון איש זללה"ה

אודות איסור הנאת השתמשות בחשמל בשבת קודש

(סימן תקצ"ב) בס"ד בני ברק יצ"ו.

לכבוד ידידי וכו'.

לשאלתו מה דעת רבינו הגדול **החזון איש** זצלה"ה בדבר ליהנות מהחשמל בשבת קודש בזמן שיסתדר שיופעל באופן אוטומאטי, — יהנני מעתיק בזה מפסקי **החזון איש** שנדפס בסוף ספר „מנוחה גכונה", וז"ל, „וכמו כן חוב קודש על כל אחד להזהר ולא להשתמש בארצינו הקדושה במקום שמסתפקין בו בחשמל הנעשה על ידי יהודים ואף אם הכל נעשה באופן האוטומאטי, כל זמן שלא תתקן הפרצה שבשביל הכיוון, השימוש והתיקון משתמשים ביהודים בשבת מחויבים להנזר מלהשתמש בו" עכ"ל.

ועיקר